

◆поява напруги на відімкнених струмоведучих частинах у результаті помилкового увімкнення вимкненої установки; замикання між струмоведучими частинами, що включені або знаходяться під напругою; розряду блискавки в електроустановку тощо;

◆виникнення напруги кроку на ділянці землі, де перебуває людина, в результаті замикання фази на землю; виносу потенціалу видовженим струмопровідним предметом (трубопроводом, залізничними рейками); несправності у обладнанні захисного заземлення тощо.

Не менш серйозними небезпеками для людини є вибухи та пожежі. У результаті вибуху речовина перетворюється у дуже нагрітий газ із надто високим тиском. Утворений газ із великою силою діє на навколишнє середовище, викликаючи його рух. Пожежі забирають достатньо велику кількість людей, наносячи при цьому гігантські матеріальні збитки.

Величезні наслідки мають зсуви, викликані різними видами діяльності людини.

Пріоритетним напрямом підготовки вважається формування правильної соціальної позиції особи щодо власної безпеки, мотивація її безпечної поведінки у побуті, на виробництві, в інших сферах існування, засвоєння певних знань та вмінь з акцентом на запобіганні можливої шкоди.

Список використаних джерел

1. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. / С.О. Ковжого, О.Д. Малько, А.М. Полежаєв. Х. : Нац. юрид. акад. України, 2010. 224 с.
2. Чеботарьова О. В. Конспект лекцій з дисципліни «Безпека життєдіяльності» (для студентів всіх форм навчання за напрямами підготовки 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030509 «Облік і аудит») / О. В. Чеботарьова, І. О. Мікуліна; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. – Х.: ХНУМГ, 2014. – 124 с.
3. Допустимий рівень ризику аварії гідротехнічних споруд // Словник-довідник з екології : навч.-метод. посіб. / уклад. О. Г. Лановенко, О.О. Остапішина. Херсон : ПП Вишемирський В. С., 2013. С. 72.

ПРАЦЕОХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Титаренко В. М.

к.п.н., старший викладач

кафедри виробничо-інформаційних технологій та БЖД

факультет технологій та дизайну

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

м. Полтава

Стрімка технологізація всіх сучасних процесів вимагає відповідних змін у системі підготовки молоді. Метою технологічної підготовки є формування у підростаючого покоління компетенцій необхідних для життя в умовах сучасного інформаційно-техногенного простору. Згідно із законами України «Про освіту», «Про середню освіту», «Про вищу освіту»,

Національною стратегією розвитку освіти та іншими державними нормативними документами, визначено збереження й зміцнення здоров'я, а також формування безпечної поведінки молоді, навичок, збереження власного здоров'я та здоров'я оточуючих. Тому підготовка вчителя трудового навчання та технологій займає важливе місце, особливо у праце охоронному напрямі.

Різні аспекти професійно-педагогічного становлення вчителя технологій висвітлювалися у працях українських учених (А. Вихруща, Й. Гушулея, Д. Кільдерова, О. Коберника, М. Корця, В. Курок, В. Сидоренка, Г. Терещука, В. Титаренко, д. Тхоржеваського, А. Цини, М. Янцура). Щодо збереження та зміцнення здоров'я учнів дослідження проводили багато вчених. Безумовно, що цій проблематиці була присвячена велика кількість досліджень, однак питанню визначення особливостей праце охоронної діяльності вчителя технологій уваги практично не приділялось.

Загальновідомим є той факт, що заняття трудового навчання та технологій порівняно з іншими шкільними предметами мають значно вищий рівень небезпек, які загрожують учню. Така ситуація вимагає від учителя технологій значно вищого рівня підготовки у напрямі охорони праці, що у свою чергу сприятиме підвищенню безпеки навчально-виховного процесу.

Так, наприклад відомий український вчений Д. Тхоржевський стверджував, що вчитель трудового навчання при організації занять повинен виконувати ряд специфічних вимог. До них учений відносить створення умов для безпечної роботи учнів, він також указує на те, що там, де вчитель приділяє достатню увагу правилам техніки безпеки, пильнує, щоб учні додержувались цих правил, не буває нещасних випадків. Крім того, він акцентує увагу на тому, що на заняттях у майстернях учні працюють із різним різальним інструментом, обробляють матеріали на верстатах, монтують електричні схеми. При цьому можливі випадки травмування, якщо не додержуватись правил техніки безпеки. Тому створення умов безпечної роботи учнів є однією із основних вимог до уроку в майстернях.

Важливими є результати дослідження О. Коберника, який виділив кілька головних складових компетентності вчителя трудового навчання: навчальна, культурна, інформаційно-комунікативна, соціальна, громадська, підприємницька та здоров'язбережувальна. Остання складова забезпечує безпеку учасників навчального процесу, що вкотре доводить важливість праце охоронної діяльності вчителя технологій.

Загальновідомо, що загальноосвітні заклади обладнані навчальними майстернями. Особливу небезпеку в початково-виробничих приміщеннях несе електричний струм, оскільки верстати працюють під напругою. Враховуючи таку ситуацію майбутній учитель зобов'язаний володіти високим рівнем компетенцій щодо створення належних умов електробезпеки. Поряд із цим вчитель повинен детально роз'яснювати учням правила безпечного поводження із електрообладнанням, забезпечувати необхідний рівень знань, які стосуються звільнення потерпілого від джерела електричного струму, наданої першої долікарської допомоги. Оволодіти такими компетенціями

майбутній педагог може у ході його фахової підготовки, а точніше - вивчення дисциплін працезохоронного циклу («Безпекознавство», «Працезохоронна діяльність»).

Варто відмітити, що наявність у майстерні електрообладнання, його несправність може пролонгувати самовільне загорання, а горючі лакофарбові речовини та велика кількість деревини ще більше створюють небезпеку виникнення пожежі. Це вимагає від педагога особливої уваги до питань пожежної безпеки. Вчитель технологій повинен володіти високим рівнем підготовки з протилежної профілактики, розуміти основи теорії горіння.

У разі якщо буде застосований вогнегасник хімічно-пінного типу, в основу якого входить вода, проблем від такого «гасіння» пожежі буде значно більше, оскільки це обов'язково призведе до ураження струмом учасників навчально-виховного процесу. Тому, на перший погляд, така проста типова ситуація у роботі вчителя технологій вимагає від нього високого рівня працезохоронної підготовки.

Учитель не може допускати до роботи учнів, які не пройшли вступного інструктажу. Цей тип інструктажу проводить з метою загального ознайомлення школярів із правилами безпечного поводження в кабінеті, майстерні. У випадку, якщо учень буде виконувати певний вид робіт, обов'язковим є первинний інструктаж, зміст якого ознайомлює учнів із безпечними прийомами виконання певних видів операцій, можливими травмуючими чинниками та способами уникнення травмування.

Важливе значення у роботі вчителя відіграє проведення екскурсій, адже саме у ході цього заходу учень може травмуватися з більшою ймовірністю.

Перед проведенням екскурсії вчитель повинен проаналізувати стан об'єкта, на який вона здійснюється, виокремити найбільш небезпечні травмуючі потенційні фактори. Цільовий інструктаж необхідний у разі проведення екскурсій або організації масових заходів з учнями.

Працезохоронні обов'язки учителя трудового навчання та технологій є обов'язковим та найважливішим, адже життя та працездатність людини, а учня тим більше, є найвищою цінністю. За таких умов, важливість працезохоронної діяльності обґрунтовано можна поставити на одне із ключових місць.

БЕЗПЕКА ПРАЦІ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІН ЗАГАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Титаренко О. О.

*к.с.-г. н., доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти
факультет технологій і дизайну*

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
м. Полтава*

Сьогодні акцентує увагу на питанні створення безпечних умов під час проведення аудиторних занять у закладах вищої освіти шляхом